Valtakunnanvoudin kanslia 6.10.2025 UOL/2271/2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 124/2025 vp hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijalausunto

Hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi todetaan pyydettynä lausuntona ulosottotoimen osalta seuraavaa.

Ulosottotoimen huomiot yleisesti

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia useisiin lakeihin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden toteuttamiseksi viranomaistoiminnassa. Tavoitteena on siirtää viranomaisten tiedoksiannot ensisijaisesti sähköiseen muotoon niille kansalaisille ja organisaatioille, joille se on mahdollista. Tämä uudistus koskee myös ulosottoa ja Ulosottolaitoksen toimintaa, ja sen tarkoituksena on tehostaa menettelyjä, parantaa tiedonhallintaa sekä vähentää kustannuksia. Ulosottolaitos kannattaa sähköisen asioinnin edistämistä ja asioinnin siirtyminen sähköisiin viestipalveluihin on ulosoton näkemyksen mukaan paperipostia tieturvallisempi sekä nopeampi ja parempi asiointitapa.

Keskeiset muutokset ulosottomenettelyn kannalta

Ulosottokaareen ehdotetaan useita muutoksia, jotka tukevat sähköisen asioinnin ensisijaisuutta:
Ulosottokaaren 3 luvun 15 § (vastaavan ulosottomiehen vaihtuminen) yksinkertaistetaan poistamalla momentti, joka edellytti erillistä

tiedoksiantoa; tieto on saatavilla sähköisesti Ulosottolaitoksen järjestelmässä. Ulosottolaitos on nykyisin yksi virasto, joten siirrot tapahtuvat viraston sisällä ja vastuu asiasta säilyy viraston sisällä. Vastaavan ulosottomiehen vaihdoksia tapahtuu etenkin perustäytäntöönpanon ja laajan täytäntöönpanon välillä ulosottokaaren 1 luvun 2 b §:n edellyttämällä tavalla. Kyseiset siirrot ovat käsittelyteknisiä siirtoja, joilla perintäasia ohjataan oikeaan toimintoon käsiteltäväksi. Muutostilanteissakin asian käsittely jatkuu Ulosottolaitoksen sisällä velallisen oikeuksia heikentämättä. Muutos on tarpeellinen ja kannatettava.

Ulosottokaaren 3 luvun 33 § (vireilletuloilmoitus) muokataan muotoon ”ilman aiheetonta viivytystä”, mikä mahdollistaa useiden ilmoitusten yhdistämisen yhteen tiedoksiantoon. Tämä vähentää hallinnollista työtä ja postituskustannuksia. Muutos mahdollistaisi sen, että nykyisen viikoittaisen vireilletuloilmoitusten lähettämisen sijasta useiden samaa velallista koskevien vireilletuloilmoitusten lähettäminen voitaisiin tarvittaessa hoitaa yhdellä kirjelähetyksellä, johon kerätään saman velallisen eri ulosottohakemuksia koskevat vireilletuloilmoitukset esimerkiksi kahden viikon ajalta. Tällöin velallinen saisi tietoonsa useamman häntä koskevan asian samalla kertaa. Muutoksella pyrittäisiin reagoimaan siihen tosiasialliseen tilanteeseen, että samalla ulosottovelallisella saattaa olla useita eri ulosottoasioita, mutta ne tulevat vireille eri aikoina Ulosottolaitokseen saapuvilla ulosottohakemuksilla ja niistä saatetaan lähettää esimerkiksi kirjeitse useita erillisiä vireilletuloilmoituksia.

Ulosottokaaren 3 luvun 38 § (tiedoksianto-osoite) muutetaan siten, että viittaus päivitetään tukipalvelulakiin ja Suomi.fi-viestit määritellään ensisijaiseksi viestinvälityspalveluksi. Muutos ei sinänsä muuttaisi nykytilaa, jossa Ulosottolaitos käyttää jo Suomi.fi-viestejä tiedoksiantoihin merkittävässä määrin. Velallisen erillinen mahdollisuus kieltäytyä sähköisestä viestinnästä ulosotossa poistuu, ja mahdollisuus kieltäytyä koskee jatkossa vain koko Suomi.fi-palvelua.

Ulosottokaaren 3 luvun 39 § ja 41 § (tavallinen tiedoksianto ja todisteelliset tiedoksiantotavat). Asiointilain muutosehdotusten mukaan sähköinen todisteellinen tiedoksianto viestinvälityspalveluun ei enää edellyttäisi erillistä suostumusta. Vastaanottajan erillistä suostumusta ei siis asiointilain perusteella jatkossa tarvittaisi, mikäli todisteellinen sähköinen tiedoksianto suoritetaan Suomi.fi-viestejä hyödyntäen. Tämä pitää sisällään myös toimintatavan, jossa sähköinen tiedoksianto lähetetään asiointipalveluun, ja tiedoksiannosta lähetetään ilmoitus Suomi.fi-viesteihin.

Ulosottokaaren 11 luvun 8 §:ään (valistuskirjelmän sisältö) tehtäväksi muutokseksi esitetään, että valittajan on mainittava postiosoitteen sijaan sähköinen osoite, johon valitusta koskevat tiedoksiannot voidaan lähettää. Muutos vastaisi tältä osin esitysluonnoksen tarkoitusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi.

Lisäksi asiointilain 18 §:n mukaan todisteellinen sähköinen tiedoksianto voidaan toimittaa myös muuhun sähköiseen osoitteeseen, jos vastaanottaja on ilmoittanut kyseisen osoitteen viranomaiselle yhteystiedokseen. Vaatimus muun sähköisen osoitteen ilmoittamisesta yhteystiedoksi käytännössä vastaisi voimassa olevan asiointilain ja sen tulkintakäytännön mukaista vaatimusta vastaanottajan suostumuksesta.

Säännöstö kaikkiaan yhdenmukaistuisi ja selkenisi ehdotetuilla muutoksilla.

Sähköinen tiedoksianto ilman erillistä suostumusta

Ulosottolaitos voi jatkossa toimittaa tiedoksiannot sähköisesti ilman vastaanottajan erillistä suostumusta, kun käytetään Suomi.fi-viestejä. Lisäksi asiakkaan ilmoittamaa sähköistä asiointipalvelua (Ulsa) voidaan käyttää virallisena tiedoksiantokanavana. Sähköinen tiedoksianto on mahdollista myös todisteellisena, mikä turvaa oikeusvaikutukset samalla tavoin kuin perinteinen kirjeposti.

Vaikutukset Ulosottolaitoksen toimintaan

Sähköisen viestinnän lisääminen tuo merkittäviä kustannussäästöjä ja tehostaa toimintaa. Ulosottolaitos on kehittänyt sähköistä asiointia pitkäjänteisesti. Ulosottomenettelyssä käsiteltävien asioiden ja sen myötä viestintätarpeen kasvusta huolimatta Ulosottolaitoksen postilähetysten määrä on kymmenessä vuodessa alentunut 5,3 miljoonan lähetyksestä 3,65 miljoonaan lähetykseen vuonna 2024. Tämä on ollut mahdollista ulosoton sähköisen asioinnin laajan käyttöönoton ansiosta. Tästä huolimatta postikustannukset ovat nousseet vastaavassa ajassa 2,8 miljoonasta eurosta 4,8 miljoonaan euroon. Vuonna 2024 Ulosottolaitoksen postituskustannukset olivat noin 4,8 miljoonaa euroa, vaikka sähköisten viestien osuus kaikista asiakirjoista oli yli 55 %.

Hallituksen esityksen mukaisilla uudistuksilla arvioidaan saavutettavan 0,85–3,1 miljoonan euron vuotuiset säästöt postituskustannuksissa. Ulosottolaitoksen rahoitukseen nämä säästöt on jo huomioitu. Vuonna 2027 oletetaan postimaksujen olevan noin 3 miljoonaa euroa nykytasoa alemmat.

Uudistus myös keventää hallinnollista työtä ja parantaa asiakaslähtöisyyttä, kun velalliset voivat vastaanottaa päätökset ja ilmoitukset suoraan sähköisesti.

Oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden varmistaminen

Esityksessä tunnistetaan sähköisen tiedoksiannon mahdolliset oikeusturvariskit, kuten tilanteet, joissa vastaanottaja ei ole tietoinen sähköisen viestin saapumisesta. Näitä riskejä ehkäistään muun muassa selkeällä viestinnällä, mahdollisuudella poiketa sähköisestä asioinnista ja erityisjärjestelyillä haavoittuville ryhmille.

Ulosottolaitoksen lähettämän viestin perille meneminen on aina haasteellista. Nykyisin kirjelähetyksille ei aina ole olemassa ajantasaista

osoitetta. Tällöin kirjeitä palautuu takaisin suuria määriä. Kenttätyössä on myös havaittu, että Ulosottolaitoksen kirjeitä ei avata. Hallituksen esityksen tavoitteiden mukainen sähköinen asiointi mahdollistaa kansalaisille sen, että ulosottoviranomaisen viestit tavoittavat heidän paremmin ja samalla ne ovat luettavissa tilanteissa, joissa perinteinen paperipostilla lähetetty kirje olisi mennyt väärään paikkaan tai muutoin jo kadonnut tai tuhoutunut.

Yhteenveto

Esityksen tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Esityksellä tavoitellaan kansalaisten sujuvampaa ja paikka-riippumatonta asiointia ja lisäksi tehokkaampia viranomaismenettelyitä ja parempaa tuottavuutta.

Ulosottolaitos katsoo, että HE 124/2025 vahvistaa ulosoton sähköisen asioinnin asemaa, yhtenäistää tiedoksiantokäytäntöjä ja mahdollistaa kustannustehokkaamman, nopeamman ja ympäristöystävällisemmän viranomaistoiminnan. Samalla esityksessä huolehditaan siitä, että velallisten oikeusturva ja yhdenvertaisuus toteutuvat myös digitaalisessa toimintaympäristössä.

Veikko Minkkinen
valtakunnanvouti